

Alegat 123.

Sprawozdanie

komisji kultury krajowej o petycyach hr. Alexandra Dzieduszyckiego i gmin Sokołów i Balicze o subwencyą na regulacyę rzeki Świca.

Wysoki Sejmie!

Na posiedzeniu Wysokiego Sejmu z dnia 23 września 1878 przydzielone zostały komisji kultury krajowej petycje gmin Sokołowa i Balicz podróżnych, oraz właściciela obszaru dworskiego Sokołowa w starostwie Stryjskiem położonych, do zbadania i zdania o nich sprawy Wysokiemu Sejmowi.

Komisya kultury krajowej nie zapoznała trudności, na jakie się napotyka w ocenieniu kwestyi wyłącznie technicznej natury, a taką właśnie jest sprawa regulacyi Świcy, na którą to regulacyę petenci upraszają o udzielenie im subwencyi w kwocie 10.000 złt.

Przy zbadaniu podobnej sprawy polegać trzeba przedewszystkiem na dokładnym projekcie wykonać się mających robót, jakiego komisji nie przedłożono.

Komisya posługiwać się tylko mogła sprawozdaniem, które inżynier Wydziału krajowego złożył tymi dniami w biurach Wydziału, a które zaledwie zarysem projektu nazwać można.

Kłęski, jakie zrzędzają potoki nasze górskie, w stałe łożysko nigdzie nie ujęte, dośe są jednak znane wszystkim mieszkańcom naszego kraju tak, że i w tym wypadku łatwo sobie można wyobrazić szkody, na jakie mieszkańcy Sokołowa i Balicz podróżnych są narażeni.

Rzeka Świca od czasu sporządzenia mapy katastralnej, a zatem niespełna od lat 30 zmieniła swój bieg, zrywając za każdym przybytkiem wody lewy brzeg swego koryta, nurt jej posunął się o jakie 500 m. na lewo, a kilkadziesiąt morgów żyznej ziemi zostało bezpowrotnie zabranych przez wodę, która ustępując, kamienie i żwir pozostawiała.

Nie dość na tem. Świca zbliżyła się do swego dopływu Sukiela w ten sposób, że zaledwie 180 m. obie te rzeki teraz rozdziela, a przy wysokim stanie wody na Świcy, już nie wody Sukiela do Świcy, ale wody Świcy do koryta Sukiela wpływają; a że Sukiel w zwykłych czasach mały potoczek górski, przepływa przez środek wsi Balicze podróżne, przeto koryto jego nie może pomieścić własnych wód i wód Świcy wezbranej, i w ten sposób się dzieje, że Świca zalewa całą wieś Balicze podróżne w czasie wezbrania, zagrażając już nie tylko mieniu ale i życiu mieszkańców.

Jedynym sposobem odwrócenia dalszych klęsk i ocalenia od zupełnego zniszczenia Sokołowa i Balicz podróżnych, byłoby otworzenie przekopu dla Świcy, któryby odprowadzał wodę tej rzeki w kierunku dawniejszego jej biegu, oddalił nurt jej od nurtu Sukiela, a rozdzielając tym sposobem obie rzeki aż do prawidłowego punktu ich zetknięcia, podzielił zarazem masę wody w czasie wezbrania, przez co jedynie Balicze podróżne od zagłady ocalone być mogą.

Gdy jednak przekop taki tylko wówczas utrwalony być może, jeżeli jego brzegi od zerwania zabezpieczone będą, przeto okazuje się potrzeba w razie otworzenia przekopu, zbudowania obok niego w kierunku prostopadłym do dzisiejszego biegu Świcy i wzdłuż brzegu przyszłego przekopu tam, opasek i płotów faszynowych, które zabezpieczą nadal okolicę od powtórzenia się klęsk, których obecnie jest widownią.

Według sprawozdania inżyniera Wydziału krajowego zesłanego poprzednio na miejsce dla zbadania stanu rzeczy, koszta robót regulacyjnych wyniosłyby:

Przekopu 900 m. biez. z poruszeniem ziemi około 11400 m. sześć. á 25 ct.	2.850 złr.
Oczyszczenie koryta powyżej przekopu	500 "
Tam faszynowych 800 m. biez. według profilu obliczonych na 10.400 m. sześć. faszynady á 1 złt.	10.400 "
Płotków w kierunku prostopadłym do biegu rzeki 550 m. biez. á 3 złt.	1.650 "
	<hr/>
	Razem 15.400 złr.

Ze względu na powyższą cyfrę i z uwagi, że zasadą przyjętą przez e. k. Rząd przy robotach wodnych i regulacyjnych na rzekach spławnych jest: iż fundusz państwowy przyczynia się w $\frac{1}{3}$ części do kosztów tychże robót, podczas, gdy $\frac{2}{3}$ części ogólnych kosztów pokryte być mają przez właścicieli nadbrzeżnych, konkurencyę lub spółki wodne.

Ze względu, że w tym poszczególnym wypadku rzeka Świca rzeką spławną nie jest i że zatem skarb państwa nie przyczyniłby się w niczem do robót regulacyjnych.

Z uwagi wreszcie, że sprawozdanie inżyniera Wydziału krajowego i informacje, jakie komisya kultury krajowej zasięgnąć zdołała, wykazują, iż pozostawiając Świcę nieuregulowaną jak dotąd dwie gminy i obszar dworski z powierzchni naszego kraju niebawem zniknąć mogą.

Komisya kultury krajowej wnosi:

Wysoki Sejm raczy powziąć następującą uchwałę:

Na regulację rzeki Świcy pod Sokołowem i Baliczami podróznymi udziela się z funduszków krajowych na rok 1879 jednorazową subwencyę w kwocie 5000 złt. w. a. pod następującymi warunkami:

a) Strony interesowane zawiążą spółkę wodną na mocy ustawy z dnia 14 Marca 1875 i poda swój statut do zatwierdzenia Wydziału krajowego.

b) Spółka wodna zobowiąże się pokryć powyżej przyznanymi 5000 złt. w. a. resztujące koszty regulacji rzeki Świcy pod Sokołowem i Baliezami podróżnemi stosownie do planów i kosztorysów sporządzonych przez organa techniczne Wydziału krajowego.

c) Spółka wodna poda swoje prace i czynności kontroli i nadzorowi organów technicznych Wydziału krajowego.

d) Spółka wodna zobowiąże się wykonać potrzebne roboty regulacyjne do końca roku 1879.

e) Spółka wodna zobowiąże się utrzymywać przez lat: 10 własnym kosztem ubezpieczenie brzegów i tamy zbudowane, a to pod kontrolą Wydziału krajowego.

We Lwowie 13 października 1878.

J. Czartoryski
przewodniczący.

J. Stadnicki
sprawozdawca.

